

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

lipiec-sierpień-wrzesień

Nr 44/2
(3/2018)

WYDZIAŁ ZAMIEJSKOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikolaï Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podlesny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZEPURKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIKAŁA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JULDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOGLU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Akademy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walenty GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 | e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Ksiądz dr Marek Kozera

Spis treści

Artykuły

LESZEK ÓWIKŁA *Respublica bene ordinata*. Udział elit prawosławnych w życiu politycznym w Rzeczypospolitej w XV – XVIII w. (część I) | 21

FILIP CIEPŁY *Normatywna koherencja prawa i moralności* | 38

DOMINIK TYRAWA *Omnibus bonis expedit salvam esse rem publicam. Uwagi na tle modelu bezpieczeństwa w polskiej Konstytucji* | 50

KONRAD DYDA *Urząd proboszcza i wikariusza w kodyfikacjach prawa Kościoła łacińskiego* | 60

ADRIAN ROMKOWSKI *Artykuł 256 § 1 kk w świetle wyrażonej w art. 42 ust. 1 Konstytucji zasady nullum crimen sine lege (certa)* | 72

JERZY NIKOŁAJEW *Kodeksowe uprawnienia skazanych i tymczasowo aresztowanych wynikające z realizacji wolności sumienia i religii. Norma prawna a praktyka* | 96

KAZIMIERA JUSZKA, KAROL JUSZKA *Badawcza weryfikacja przestrzegania zasad prowadzenia oględzin w sprawach o zabójstwa w Polsce* | 121

MAŁGORZATA SZYDŁO-KALINKA *Nadzór kuratora sądowego jako jedno z możliwych zarządzeń sądu opiekuńczego* | 131

PAULINA LEDWOŃ *Problemy interpretacyjne związane z procesem powstania odrębnej własności lokalu z mocy prawa* | 148

MATEUSZ ANIOŁ *Interpretacja sprawiedliwości jako konfliktu* | 157

ANNA MARIA BARAŃSKA *Cesja umowy w prawie włoskim* | 166

ŁUKASZ CHYLA *Prawne aspekty klonowania ludzi w perspektywie regulacji międzynarodowych* | 177

ALEKSANDRA RUDKOWSKA, PATRYCJA FIGUŁA *Rola sędziego w kształtowaniu polubownych metod rozwiązywania sporów w świetle przepisów kodeksu postępowania cywilnego* | 196

ANNA MOSKAL *Analiza krytyczna rozszerzania zakresu podmiotowego i przedmiotowego klauzuli sumienia po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 października 2015* | 212

PIOTR ARTUR OLECHOWSKI *Uwagi na temat Wojewódzkich Komisji do spraw orzekania o Zdarzeniach Medycznych w kontekście metod ADR* | 228

BARTŁOMIEJ ORAWIEC *Jakie wzory są chronione przez zarejestrowane wzory wspólnotowe w postaci obrazów przygotowanych przy wykorzystaniu programu komputerowego Computer Assisted Design (CAD)?* | 239

MAGDALENA STOPIAK *Nowe technologie a walka z oszustwami VAT* | 249

EWA KRUK *Kwestia dobrowolnego poddania się karze a niestawiennictwo oskarżyciela publicznego na rozprawę w trybie art. 46 § 2 k.p.k.* | 261

DAMIAN GIL *Nemo se ipse accusare tenetur a obecna sytuacja oskarżonego* | 271

AGNIESZKA KRAKEM *Uwalnianie nanoodpadów do środowiska – ryzyko, zagrożenia i aspekty prawne* | 285

PAULINA KOWALSKA *Błędne pouczenie sądu o dopuszczalności, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia a brak tej informacji* | 303

IWO JAROSZ *Krytyka instytucji kapitału zakładowego a Projekt Societas Unius Personae* | 316

JAKUB NIEMIEC *Uwagi na temat ładu korporacyjnego w Chińskiej Republice Ludowej* | 333

TOMASZ GUZIK *Zastosowania modelu homo oeconomicus w analizie ekonomicznej ugody administracyjnej (art. 114 k.p.a.)* | 348

WALDEMAR ZADWORNY, STANISŁAW GEMRA *Ocena jakości usług w transporcie zbiorowym na przykładzie Miejskiego Zakładu Komunikacji Spółka z o.o. w Jarosławiu* | 366

Glosa

GRZEGORZ WOLAK *Samodzielność tytułu do dziedziczenia z ustawy przez dalszych następnych a odrzucenie spadku. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2016 r., II CSK 529/15* | 380

Recenzja

ARTUR LIS *Pavel Otmar Krafl, Polské provinciální synody 13.-15. století* | 397

Contents

Articles

LESZEK ÓWIKŁA *Respublica bene ordinata. Participation of Orthodox Elite in political life in the 15th and 18th century Republic. (part I)* | 21

FILIP CIEPŁY *Normative Coherence of Law and Morality* | 38

DOMINIK TYRAWA *Omnibus bonis expedit salvam esse rem publicam. Comments on the background of the security model in the Polish Constitution* | 50

KONRAD DYDA *The ecclesiastical office of parish priest and vicar in codifications of latin Church* | 60

ADRIAN ROMKOWSKI *Article 256 § 1 of Polish criminal code in the perspective of constitutional principle nullum crimen sine lege (certa) in article 42.1 of the Constitution* | 72

JERZY NIKOŁAJEW *Codex rights of convicts and detainees resulting from the implementation of freedom of conscience and religion. Legal norm and practice* | 96

KAZIMIERA JUSZKA, KAROL JUSZKA *Studies vetting the observance of rules for conducting forensic evidence by inspection in killing cases in Poland* | 121

MAŁGORZATA SZYDŁO-KALINKA *Supervision of a probation officer as one of the possible orders of the guardianship court* | 131

PAULINA LEDWOŃ *Interpretation problems related to the issue of the creation of a separate ownership of premises by virtue of law* | 148

MATEUSZ ANIOŁ *Interpretation of Justice as a Conflict* | 157

ANNA MARIA BARAŃSKA *Assignment of contract rights in Italian law* | 166

ŁUKASZ CHYLA *Legal aspects of human cloning under international regulations* | 177

ALEKSANDRA RUDKOWSKA, PATRYCJA FIGUŁA *Role of the judge in the forming of amicable methods of solving disputes in the light of provisions of the Code of Civil Procedure* | 196

ANNA MOSKAL *Critical analysis of the extension of subjective scope of conscience clause after the verdict of the Constitutional Tribunal from 7th October 2015* | 212

PIOTR ARTUR OLECHOWSKI *Comments on the Provincial Commission for the adjudication of Medical Events in the context of ADR methods* | 228

BARTŁOMIEJ ORAWIEC *What is the design protected by a CAD rendered Registered Community Design?* | 239

MAGDALENA STOPIAK *New technologies and the fight against VAT fraud* | 249

EWA KRUK *The issue of voluntary submission to penalty and non-appearance of the public prosecutor in the trial pursuant to Art. 46 § 2 of the Code of Criminal Procedure* | 261

DAMIAN GIL *Nemo se ipse accusare tenetur and the current situation of the accused* | 271

AGNIESZKA KRAMEK *Releasing nanowaste to the environment - risks, threats and legal aspects* | 295

PAULINA KOWALSKA *Erroneous court instruction on admissibility, date and manner of lodging an appeal and lack of this information* | 303

IWO JAROSZ *Critical approaches to share capital and the draft Societas Unius Personae Regulations* | 316

JAKUB NIEMIEC *Remarks on corporate governance in People's Republic of China* | 333

TOMASZ GUZIK *Applications of homo oeconomicus concept in economic analysis of Polish administrative agreement* | 348

WALDEMAR ZADWORNY, STANISŁAW GEMRA *Evaluation of public transport service quality based on Municipal Transport Company "Private Limited Company in Jarosław"* | 366

Gloss

GRZEGORZ WOLAK *Independence of the statutory inheritance right by remoter descendants and rejection of inheritance. Gloss to the decision of the Supreme Court of 15 June 2016, II CSK 529/15* | 380

Review

ARTUR LIS *Pavel Otmar Krafl, Polské provinciální synody 13.-15. století* | 397

Jakub Niemiec

Uwagi na temat ładu korporacyjnego w Chińskiej Republice Ludowej

Remarks on corporate governance in People's Republic of China

1. Wprowadzenie

W ciągu ostatnich 15 lat, dzięki postępującej liberalizacji życia politycznego i reformom gospodarczym, Chiny doświadczyły błyskawicznego wzrostu ekonomicznego i zwiększenia inicjatyw prywatyzacyjnych w wielu dziedzinach życia.¹ Polityka otwierania się wymusiła radykalne zmiany w wielu dziedzinach chińskiego prawa. Dziedziną, która przeszła prawdopodobnie największe transformacje, bądź można się pokusić o stwierdzenie, dopiero powstała na skutek reform końca XX wieku, było prawo spółek i prawo gospodarcze. Zmiany te były niezbędne do przyspieszenia rozwoju chińskiej gospodarki, która, działając w oparciu tylko i wyłącznie o State-owned Enterprises (SOEs), nie była w stanie nawiązać równej walki z konkurencyjnymi prywatnymi przedsiębiorstwami zachodnimi. Przez wiele lat wycofywano się z pomysłów stworzenia prawa gospodarczego wykazującego cechy ustawodawstw kapitalistycznych, jednak nie można tego było uniknąć, jeśli Chiny chciały zagrozić rozwiniętym gospodarkom światowym. Podstawowym więc celem przeprowadzonych reform gospodarczych było stworzenie takiego prawa, które z jednej strony zachęcałoby do tworzenia spółek prywatnych, które mogłyby skutecznie konkurować z podmiotami zachodnimi, a z drugiej strony prawa, które przyciągnęłyby kapitał i inwestorów zagranicznych do Chin. Tworzenie jednak zrębów samego prawa nie byłoby w tym przypadku krokiem wystarczającym. Problemem, który żywotnie interesuje inwestorów oraz wpływa na ich decyzję

---

¹ William Goetzmann, Elisabeth Köll *The History of Corporate Ownership in China State Patronage, Company Legislation, and the Issue of Control w: A History of Corporate Governance around the World: Family Business Groups to Professional Managers*, Chicago 2005, s. 149.

jest charakter ładu korporacyjnego i organizacji wewnętrznych spraw spółki, przewidziany w ustawodawstwie danego kraju, bądź w konkretnych spółkach. Zrozumienie ładu korporacyjnego w krajach rozwijających się jest istotne z wielu przyczyn. Oczywistym jest, że inwestorzy preferują angażować się finansowo w spółki z dobrą charakterystyką ładu korporacyjnego. Niektórzy badacze twierdzą, że podstawowym problemem jest agencyjny konflikt interesów (*agency problem*), z którym można się częściej zetknąć w przypadku rynków rozwijających się. W końcu wypada stwierdzić, że zrozumienie ładu korporacyjnego pomaga w wykryciu oszustw oraz malwersacji finansowych na tych rynkach.² Ład korporacyjny zapewnia stabilność i przewidywalność, które są fundamentami gospodarki. Państwa i spółki cechujące się wysokim poziomem *corporate governance* mogą liczyć na większe zaufanie inwestorów, a co za tym idzie na niższe koszty kapitału oraz wyższe oceny rynkowe.³ W związku z tym ustawodawca chiński nie tylko chciał, ale był zmuszony do przedstawienia jasnej i klarownej regulacji dotyczącej organizacji wewnętrznych spraw spółek. Celem poniższego artykułu jest scharakteryzowanie rozwoju ładu gospodarczego w ustawodawstwie Chińskiej Republiki Ludowej z uwzględnieniem różnic kulturowych i społecznych oraz analiza wybranych rozwiązań na podstawie przepisów dotyczących spółki akcyjnej – Company Limited by Shares (CLS) w oparciu o akty prawne oraz akty *soft law*.

2. Rozwój historyczny

2.1. I etap: 1949 – 1984

Corporate governance w Chinach nie ma długiej historii. Tak naprawdę wykształcił się on w ciągu ostatnich 40 lat. Okres ten można podzielić na cztery stadia. Pierwszy etap obejmuje lata 1949 – 1978. Okres ten był czasem hegemonii SOEs, której elementem było kolektywne zarządzania i nadzór administracyjno-polityczny.⁴ Plany gospodarcze nie były kreowane przez rynek, tylko narzucane przez Rząd. Menadżerowie nie mieli żadnej niezależności jak również nie mogli

---

² Omid Sabbaghi, "Corporate governance in China: a review", [w:] *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol. 16 Nr 5, 2016, <https://doi.org/10.1108/CG-12-2015-0162>, str. 866 [dostęp:15.05.2018].

³ Yong Kang, Lu Shi, Elizabeth D. Brown, *Chinese Corporate Governance History and Institutional Framework*, A Rand Institute for Civil Justice Center 2008, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/technical_reports/2008/RAND_TR618.pdf, str. 1, [dostęp:15.05.2018].

⁴ OECD, *Corporate Governance of Listed Companies in China: Self-Assessment by the China Securities Regulatory Commission*, OECD Publishing, 2011, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264119208-en>, str. 13, [dostęp:15.05.2018].

korzystać z owoców rozwoju danej spółki. Pierwsze zmiany zaczęły być wprowadzane podczas 3 sesji plenarnej 11-ego Narodowego Kongresu Komunistycznej Partii Chin (KPCh) w 1978. Jednym z postulatów była rewitalizacja SOEs poprzez restrukturyzację starego systemu gospodarczego, w celu podniesienia jego wydajności. Wiadomo bowiem, iż wysoki poziom zaangażowania jednostek państwowych w podmioty gospodarcze prowadzi do nieefektywności w zakresie m.in. alokacji kapitału, poprzez silne powiązanie finansów przedsiębiorstwa oraz sektora politycznego.⁵ Trzeba jednak zrozumieć jaka jest w chińskim rozumieniu podstawowa różnica pomiędzy przedsiębiorstwami państwowymi, a prywatnymi. W przeciwieństwie do przedsiębiorstw prywatnych, na chińskich SOEs ciąży również odpowiedzialność społeczna. Przedsiębiorstwa te służą jako wehikuł dla administracji rządowej do wzmacniania rozwoju i stabilności gospodarki na stopniu centralnym.⁶

W latach kolejnych, Rada Państwa wydała zbiór zasad i regulacji dotyczących reformowania systemu zarządzania przedsiębiorstwami. Miały one tak dostosować relacje między administracją rządową i przedsiębiorstwami państwowymi, aby ich menadżerowie mieli więcej swobody w zakresie czynności biznesowych, a bezpośrednia kontrola Rządu nad przedsiębiorstwem została ograniczona i uzupełniona o bodźce natury ekonomicznej. Wydano również programy pilotażowe propagujące zwiększenie niezależności biznesowej SOEs. Zostały one zebrane w 1981 jako *SOE Management Responsibility System* i stanowiły wytyczne, które miały odzwierciedlać przyszłe reformy.

2.2. II etap: 1984 – 1992

Na lata 1984 – 1992 przypada okres postępującej decentralizacji. Najważniejsze zmiany w obrębie SOEs to zmiana redystrybucji zysku i wprowadzenie systemu odpowiedzialności menadżerskiej (*management responsibility system*). Przed reformami cały dochód był dochodem Państwa. Wprowadzone zmiany polegała na opodatkowaniu dochodu SOE i podziale pozostałego zysku między przedsiębiorstwo oraz Państwo. Zgodnie z nowym systemem menadżerowie ponosili odpowiedzialność za losy spółki, która, jeśli była dobrze prowadzona, mogła w końcu przynieść im zysk. W 1984 roku pojawiły się pierwsze głosy

---

⁵ Omid Sabbaghi, "Corporate governance in China: a review", *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol. 16 Nr 5, 2016, <https://doi.org/10.1108/CG-12-2015-0162>, str. 868, [dostęp:15.05.2018].

⁶ Zhaofeng Wang, *Corporate Governance Under State Control: The Chinese Experience*, [w:] *Theoretical Inquiries in Law*, Vol. 13, Nr 2, 2012, <https://doi.org/10.1515/1565-3404.1302>, str. 488, [dostęp:15.05.2018].

proponujące rozdzielanie organów właścicielskich i menadżerskich w SOE.⁷ Dwa lata później, Komitet Centralny Komunistycznej Partii Chin wraz z Radą Państwa, uchwaliły zbiór dokumentów znanych pod nazwą „Zakres wymagań i obowiązków dla menadżerów SOE”, które *explicite* stwierdzały, że „menadżer jest przedstawicielem ustawowym spółki” i zostaje stworzony nowy typ przywództwa korporacyjnego oparty na „ogólnej odpowiedzialności menadżera, nadzorczej i gwarancyjnej roli korporacyjnych komitetów KPCh i demokratycznym władztwie pracowników”.⁸ Od 1987 przeprowadzono kolejne formy luzujące powiązania między Państwem i przedsiębiorstwami poprzez wprowadzenie tzw. *contract-based responsibility system*, polegającego na podziale odpowiedzialności, praw i obowiązków pomiędzy instytucjami państwowymi a przedsiębiorstwami, dając tym drugim większą swobodę w podejmowaniu decyzji z poszanowaniem socjalistycznego władztwa publicznego. System ten w początkowych latach przechodzenia od gospodarki centralnie planowanej do rynkowej dobrze funkcjonował, jednak szybko dostrzeżono jego wadę. Do najważniejszych problemów należała bowiem krótkowzroczność niektórych stron kontraktu. Podstawy umów, często były narzucane arbitralnie i dalekie były od uznania ich za sprawiedliwe. W 1992 została wydana „Regulacja dotycząca transformacji mechanizmów operacyjnych w przedsiębiorstwach przemysłowych będących własnością ludową”, która przekazała SOE 14 dalszych samodzielnych kompetencji, które przyspieszyły odejście w kierunku gospodarki rynkowej.

2.3. III etap: 1993 – 2003

Najważniejszym celem tego etapu była gruntowna transformacja SOE na potrzeby gospodarki rynkowej. Od teraz SOEs miały charakteryzować się jasno określoną strukturą właścicielską, odpowiedzialnością i uprawnieniami konkretnych podmiotów oraz rozdziałem struktur politycznych od menadżerskich wewnątrz przedsiębiorstwa. Zauważono również potrzebę tworzenia innych jednostek korporacyjnych, których formy miałyby zależeć od charakterystyki kapitału i struktury kapitałowej. Rok 1993 był krokiem milowym w dyskusjach o istocie ładu korporacyjnego w Chinach. Najpierw komitet prawny Narodowego Kongresu Ludowego w raporcie do Stałego Komitetu Narodowego Kongresu Ludowego wskazał konkretne postulaty dotyczące charakterystyki przyszłego ładu korporacyjnego w Chinach. Wytyczne te, to m.in. (1) akcjonariusze są

⁷ OECD, *Corporate Governance of Listed Companies in China: Self-Assessment by the China Securities Regulatory Commission*, OECD Publishing, 2011, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264119208-en>, str. 14, [dostęp:15.05.2018].

⁸ *Ibidem*.

właścicielami środków spółki, a walne zgromadzenie jest organem władzy i podejmuje najważniejsze decyzje; (2) rada dyrektorów/zarząd jest organem decyzyjnym, jest odpowiedzialna przed WZ i w jej ramach podejmowane są decyzje biznesowe, menadżerskie i osobowe; (3) menadżer jest wybierany przez zarząd i jest odpowiedzialny za zarządzanie spółką i jej bieżące operacje; (4) rada nadzorcza, złożona z przedstawicieli akcjonariuszy i pracowników, działa jako wewnętrzny organ kontrolny. W końcu, również w oparciu o powyższe wytyczne, w grudniu 1993 uchwalono *Company Law of the People's Republic of China*. Ten wielokrotnie nowelizowany akt, jest podstawą prawa gospodarczego w Chinach. W swojej wersji pierwotnej, wyznaczył prawne ramy tworzenia współczesnych przedsiębiorstw i ich organizacji wewnętrznej. Główną cechą nowego systemu ekonomicznego miało być dalej przewodnictwo państwowe, ale z uwzględnieniem również innych form własności, w tym prywatnej. Podjęto więc działania w dwóch kierunkach. Po pierwsze wprowadzono przepisy regulujące SOEs jako osoby prawne odpowiedzialne za własne operacje, osiągające zysk i nastawione na dalszy rozwój – prawdziwych uczestników gospodarki rynkowej. Niektóre SOEs zostały przekształcone w spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki komandytowo-akcyjne z własnym statutem, walnym zgromadzeniem, zarządem, czy radą nadzorczą. Zaczęto w ten sposób teoretyczne aspekty ładu korporacyjnego implementować w praktyce. Drugi kierunek nowych reform dotyczył sektora prywatnego, który został podniesiony z wcześniejszej pozycji. Usunięto przepisy oraz inne przeszkody uniemożliwiające jego rozwój – w konsekwencji, wzrosła radykalnie liczba prywatnych przedsięwzięć. Jeszcze w 1990 roku otwarto giełdy w Shenzhen oraz w Szanghaju, na których od razu zaczęto notować SOEs, a w 1992 roku powołano Chińską Komisję Regulacyjną ds. papierów wartościowych (China Securities Regulatory Commission). Jej głównymi zadaniami są nadzór nad rynkiem akcji, obligacji i funduszy inwestycyjnych oraz działalność legislacyjna w zakresie bezpieczeństwa rynku kapitałowego. Właśnie w toku działalności CSRC, został sporządzony w 2001 roku Kodeks ładu korporacyjnego dla spółek notowanych. Dokument ten jest również efektem dołączenia Chin w 2001 do Światowej Organizacji Handlu i przyjęciu wytycznych ładu korporacyjnego sporządzonych przez OECD. J. Roche zauważa, że pojęcie ładu korporacyjnego było nie tylko w Chinach, ale również w samej Azji pojęciem obcym i abstrakcyjnym.⁹ Niektórych może zastanawiać bogactwo legislacyjne tego okresu i tempo prac poszczególnych jednostek rządowych. Jednak wzmożona aktywność legislacyjna w latach 90. wynikała z przyczyn

---

⁹ Julian Roche, *Corporate governance in Asia.*, Nowy Jork 2005 s. 36.

wewnętrznych oraz zewnętrznych. W 1997 roku w Azji doszło do kryzysu finansowego, który co prawda najmocniej dotknął Tajlandię, Indonezję oraz Koreę Południową, jednak uderzył również w Chiny. Ponadto w latach 90. doszło do serii finansowych skandali manipulacyjnych i spekulacyjnych na giełdzie. Stąd szybka reakcja regulatorów i organów administracyjnych w III etapie, która zaowocowała prężnym rozwojem ładu korporacyjnego.

2.4. IV etap: 2004 – teraz

Podobnie jak we wcześniejszych etapach, również w tym okresie widoczna była duża aktywność na polu legislacyjnym. Regulatorzy rynku, wydawali nowe wytyczne, mające skierować chińską gospodarkę na tory wolnorynkowe. Efektem tych działań, podejmowanych zwłaszcza przez CSRC, był ciągły wzrost poziomu ładu korporacyjnego przede wszystkim w spółkach giełdowych. W styczniu 2004 roku Rada Państwa wydała „Opinie na temat promocji reform, otwarcia i stabilnego wzrostu rynku kapitałowego” jasno określając strategiczną rolę rynku kapitałowego w rozwoju gospodarki. Dalsze nowelizacje *Company Law*, potwierdziły tendencję decentralizacyjną w strukturach organizacyjnych spółek. Wprowadzono wiele nowych przepisów, gwarantujących ochronę praw mniejszości oraz mających na celu ochronę interesu wszystkich akcjonariuszy oraz interesu publicznego. Podkreślano prawne obowiązki i odpowiedzialność podmiotów rzeczywiście kontrolujących przedsiębiorstwo – menadżerów, dyrektorów, członków rady nadzorczej. Uregulowano kwestie finansowe, audytowe oraz problematykę fuzji, podziałów i likwidacji. Zmiany dotknęły również regulacje dotyczące papierów wartościowych. Znowelizowano przepisy określające emisję i zbywanie papierów wartościowych, wzmocniono pozycję organów nadzorczych i kontrolnych w spółkach notowanych, zwiększono transparentność badań finansowych. Wprowadzono przepisy chroniące inwestorów oraz zdefiniowano odpowiedzialność cywilną za szkodę wyrządzoną inwestorom. Komisja kontroli i administracji środkami państwowymi (State-owned Assets Supervision and Administration Commission) wprowadziła nawet zmiany strukturalne w największych, centralnych chińskich przedsiębiorstwach państwowych, zgodnie z nowymi przepisami *Company Law* i innych aktów. W 2007 roku CSRC rozpoczęła 3-letnią kampanię promującą wzmacnianie ładu korporacyjnego w spółkach notowanych. Wraz z notowanymi spółkami, osiągnięto założone cele: zwiększono niezależność dyrektorów oraz wprowadzono wewnętrzne kontrole, poszerzono kompetencje walnego zgromadzenia, wprowadzono możliwość głosowania online oraz wprowadzono głosowanie grupami, zaproponowano tworzenie wyspecjalizowanych komitetów (zwłaszcza, audytu, nominacji i wynagrodzeń, na których

czyle mieli stać niezależni dyrektorzy), zwiększono obowiązki informacyjne spółek, propagowano utrzymywanie relacji z inwestorami poprzez tworzenie specjalnych działów odpowiedzialnych za kontakt z inwestorami i informowanie o działaniach spółki.¹⁰ Dalsze lata przyniosły kolejne nowelizacje, z których najważniejszą jest nowelizacja *Company Law* z 2013 roku, która nadała ustawie kształt obecny. Wszystkie te kroki, podejmowane od końca lat 70. miały na celu rozdzielenie polityki od gospodarki. Wiadomym bowiem jest, że w sytuacji, gdy akcjonariuszem większościowym jest państwo, często dochodzić będzie do konfliktu interesów i organy rządowe, chcąc jak najbardziej zwiększyć zyski, często będą działać nie zwracając uwagi na pozycję innych akcjonariuszy i inwestorów, a czasem działając nawet na ich szkodę.¹¹ Można stwierdzić, że z perspektywy czasu, celu tego nie udało się w całości osiągnąć. Podjęte próby na pewno zmniejszyły poziom zaangażowania państwa w rynek, ale przed chińskim ustawodawcą wciąż jest wiele pracy w tym zakresie. Świadczyć o tym mogą statystyki giełdy w Szanghaju. Do 2006 roku nie mogły być na niej notowane spółki prywatne, a w 2007 roku przedsiębiorstwa państwowe stanowiły 65% wszystkich spółek notowanych. Obecnie ok. 30% akcji spółek notowanych znajduje się bezpośrednio w kontroli państwowej.¹² Różnica jest dostrzegalna, ale jednak dalej widać swoistą asymetrię między pozycją przedsiębiorstw prywatnych i SOEs. Ponadto, w 2010 roku z listy 500 największych spółek chińskich, 65,8% jest w całości kontrolowanych przez Państwo, a we wszystkich przedsiębiorstwach chińskich znajdujących się na liście *Financial Times Global 500* wyłącznym lub głównym akcjonariuszem jest Państwo.¹³ Mimo to, można zauważyć, że w 30 lat państwo, dla którego pojęcia takie jak wolny rynek, prawo spółek, czy ład korporacyjny były, przynajmniej w początkach jego istnienia, pojęciami zupełnie obcymi, wykształciło kompleksowy system prawny sięgający do tradycji państw kapitalistycznych i europejskiej kultury prawnej z zachowaniem własnej tożsamości i własnych wartości, o których będzie mowa w dalszych częściach niniejszego artykułu.

---

¹⁰ OECD, *Corporate Governance of Listed Companies in China: Self-Assessment by the China Securities Regulatory Commission*, OECD Publishing, 2011, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264119208-en>, str. 17, [dostęp: 15.05.2018].

¹¹ Chao Xi, *Corporate governance and legal reform in China*, Londyn 2009, str. 53.

¹² Sun Liu, "Ownership structure and analysts' forecast properties: a study of Chinese listed firms", [w:] *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol. 16 Nr 1, 2016, <https://doi.org/10.1108/CG-02-2015-0018>, str. 58, [dostęp: 15.05.2018].

¹³ Zhaofeng Wang, *Corporate Governance Under State Control: The Chinese Experience*, [w:] *Theoretical Inquiries in Law*, Vol. 13, Nr 2, 2012, <https://doi.org/10.1515/1565-3404.1302>, str. 489, [dostęp: 15.05.2018].

3. Źródła prawa

Chiński rynek oraz przepisy nim rządzące zostały kiedyś określone mianem „kasyna bez zasad”.¹⁴ Nie wynikało to tylko z ogromu regulacji prawnych, ale również z niepewności, niejasności i ogólnikowości przepisów. O wielości aktów prawnych można się było już przekonać w części drugiej niniejszego artykułu. W tej części postaram się zebrać w jednym miejscu najważniejsze ustawy, regulacje, wytyczne mające za swój przedmiot organizację ładu korporacyjnego w spółkach oraz określić ich podstawowe cechy.

Najważniejszym aktem jest wielokrotnie już wspomniane *Company Law of the People's Republic of China*, uchwalone w 1993 roku. Jest to akt prawny po raz pierwszy kompleksowo regulujący problematykę prawa spółek w Chinach. Jednak *Company Law* swoim zakresem obejmuje tylko dwa rodzaje spółek: spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (*Limited Liability Companies*) oraz spółki akcyjne (*Companies Limited by Shares*). Pozostałe rodzaje spółek zostały uregulowane w odrębnych aktach, o których mowa będzie w dalszej części. Warto zauważyć, że oryginalna wersja nie była w stanie rozwiązać wszystkich problemów rozwijającego się rynku i modernizujących się spółek. Stąd w latach 1993-2004 zostały uchwalone dwie mniejsze nowelizacje, a w 2005 i w 2013 Rada Państwa dostrzegalnie zmieniła wiele przepisów.¹⁵ W części głównej obecnej wersji, zostały zawarte przepisy dotyczące zarówno LLC, jak i CLS. Regulują one ogólne zasady prawa spółek, tworzenia spółek, wymogów rejestracyjnych i licencyjnych, czy polityki zatrudnienia. Istotne z punktu widzenia ładu korporacyjnego są przepisy art. 19-22. Określają one zasady tworzenia ciał reprezentujących partię komunistyczną i jej zasady, obowiązek przestrzegania prawa przez wszystkich akcjonariuszy w tym zakaz wykorzystywania swojej pozycji przez akcjonariuszy większościowych. W art. 22 została przedstawiona bardzo ogólnikowa regulacja zaskarżania uchwał. Przepis ten stanowi, że nieważna jest, sprzeczna z prawem, bądź regulacjami administracyjnymi uchwała podejmowana przez organy spółki. Natomiast jeśli procedura uchwalania lub tryb głosowania były sprzeczne ze statutem lub prawem, bądź treść naruszała statut, każdy z akcjonariuszy ma prawo zaskarżyć taką uchwałę do sądu w celu jej uchylenia. Następne rozdziały dotyczą zakładania spółki LLC i różnych jej wariantów (spółki jednoosobowej

---

¹⁴ Yong Kang, Lu Shi, Elizabeth D. Brown, *Chinese Corporate Governance History and Institutional Framework*, A Rand Institute for Civil Justice Center 2008, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/technical_reports/2008/RAND_TR618.pdf, str. 3, [dostęp:15.05.2018].

¹⁵ Giovanni Pisacane, *Corporate Governance in China. The Structure and Management of Foreign-Invested Enterprises Under Chinese Law*, Singapur 2017, s. 2.

oraz spółki w całości kontrolowanej przez Państwo). W tym miejscu chciałbym przeanalizować niektóre przepisy regulujące organizację CLS jako najbardziej istotne dla ładu korporacyjnego na rynku kapitałowym. Już oryginalna wersja *Company Law* z 1993 jasno określiła walne zgromadzenie jako główny organ spółki. O ile inne ważne jurysdykcje przesunęły obowiązek podejmowania istotnych decyzji na zarząd, w spółkach chińskich środek ciężkości pozostał nałożony na walne zgromadzenie.¹⁶ Kolejne nowelizacje jeszcze bardziej podkreślały tę pozycję. Zmiany dotknęły między innymi przepisy regulujące zakres kompetencji walnego zgromadzenia. O ile wersja z 1993 nie przewidywała możliwości zawarcia dodatkowych kompetencji w statucie, o tyle znowelizowane przepisy już na to zezwalały. Tak więc akcjonariuszy mogą już swobodnie zakreślać obowiązki i prawa walnego zgromadzenia i decydować o tym, w jakich sytuacjach wymagane jest podjęcie uchwały. Dokładnie taka sama zmiana dotknęła przepis dotyczący obowiązku zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia. Obecnie istnieje możliwość zawarcia w statucie przykładowych sytuacji, kiedy należy zwołać walne zgromadzenie wszystkich akcjonariuszy. Innym przepisem, wprowadzonym dopiero w nowelizacjach jest możliwość przedkładania zarządowi projektów uchwał do przedstawienia walnemu zgromadzeniu przez akcjonariuszy posiadających co najmniej 3% akcji. Regulacja ta ma na celu ochronę akcjonariuszy mniejszościowych, poprzez zwiększenie ich realnego wpływu na spółkę i zapadające decyzje. W CLS istnieje obowiązek powołania zarządu, mającego podejmować tzw. decyzje biznesowe i menadżerskie. *Company Law* wprowadza nietypową możliwość powołania jako członków zarządu reprezentantów pracowników i personelu spółki, wybranych w demokratycznych wyborach. Wynika to z tradycji i wartości chińskich, a przede wszystkim współodpowiedzialności wszystkich podmiotów za losy spółki, jak również obowiązek ochrony klasy pracującej i zapewnienia jej korzystnych warunków pracy i wpływu na decyzje również jej dotyczących. Kolejny organ, którego istnienie jest wymagane w CLS, to rada nadzorcza, pełniąca funkcje kontrolne. Chiński ustawodawca zaadoptował system dualistyczny wprowadzając podział organów na zarząd oraz radę nadzorczą. Ma to zapewnić większą niezależność tych organów oraz usprawnić ich działanie. Z przepisów, o których warto w tym miejscu wspomnieć jest obowiązek powołania do rady nadzorczej reprezentantów pracowników w ilości nie mniejszej niż 1/3 ogólnej liczby członków. Argumentacja przedstawiona powyżej, w odniesieniu do składu zarządu, pozostaje

---

¹⁶ Chao Xi, *Corporate governance and legal reform in China*, Londyn 2009, s. 38.

w tym miejscu aktualna. Ponadto, zarówno w przypadku wyboru dyrektorów, jak i członków rady nadzorczej, statut może przewidywać głosowanie grupami.

W przypadku analizy *Company Law*, trzeba wspomnieć o innym akcie prawnym, który został wydany przez CSRC, którego przepisy pozostają w zgodzie z wytycznymi OECD – Kodeksie ładu korporacyjnego dla spółek notowanych, przyjętym w 2001 roku. Głównym celem powstania tej regulacji była chęć ochrony akcjonariuszy mniejszościowych przed szkodliwym działaniem podmiotów kontrolujących spółkę.¹⁷ Część przepisów została zaadoptowana bezpośrednio do *Company Law* i znajduje zastosowanie do wszystkich spółek. Natomiast niektóre przepisy odnoszą się tylko do spółek notowanych. Poprawa ich ładu korporacyjnego ma na celu zwiększenie zainteresowania wśród inwestorów, zwłaszcza zagranicznych, dla których informacje o organizacji wewnętrznej spółki mają znaczenie kluczowe przy podejmowaniu decyzji. Kodeks ładu korporacyjnego wprowadza obowiązek zapewnienia inwestorom instytucjonalnym wpływu na wybór dyrektorów, wynagrodzenia, nadzór nad spółką i najważniejsze decyzje. Ponadto, został uregulowany, co prawda bardzo ogólnikowo, problem transakcji z podmiotami powiązаныmi. Istnieje wymóg publikowania wszystkich informacji dotyczących zawierania takich umów oraz przestrzegania wymogów, równości, bezstronności i sprawiedliwości. W celu zapewnienia niezależności spółki, wymagane jest rozdzielenie interesów akcjonariuszy większościowych od interesów spółki (osobne rachunki bankowe, personel, indywidualna księgowość) oraz zakaz podejmowania działalności konkurencyjnej, bądź zbliżonej do działalności spółki. We wcześniejszych uwagach, była już mowa o wyborze dyrektorów czy członków rady nadzorczej grupami. W spółkach notowanych, w których akcjonariusze większościowi, posiadają co najmniej 30% kapitału zakładowego, głosowanie grupami jest obligatoryjne. Kolejna regulacja dotyczy zupełnie nowego dla Chin pomysłu prawnego – niezależnych dyrektorów. Kodeks ładu korporacyjnego wymaga powołania ich w skład zarządu. Niezależność przejawia się brakiem powiązań z zatrudniającą ich spółką oraz z akcjonariuszami większościowymi. Niezależni dyrektorzy mają zwłaszcza dbać o interesy akcjonariuszy mniejszościowych. W tym celu w ramach zarządu wymagane jest utworzenie komitetów. Z punktu widzenia ładu korporacyjnego największe znaczenie mają komitety audytu, nominacji i wynagrodzeń. Kodeks stanowi, że pracami tych komitetów kierują niezależni dyrektorzy, a ponadto powinni

---

¹⁷ Sun Liu, "Ownership structure and analysts' forecast properties: a study of Chinese listed firms", [w:] *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol. 16 Nr 1, 2016, <https://doi.org/10.1108/CG-02-2015-0018>, str. 57, [dostęp:15.05.2018].

oni stanowić większość ich składów osobowych. W nawiązaniu do instytucji niezależnych dyrektorów część badaczy zwraca uwagę na istotny problem w implementacji tej regulacji w Chinach. W kulturze chińskiej, bardzo istotne znaczenie w relacjach biznesowych ma *guanxi* – relacje). Najczęściej niezależni dyrektorzy zostają wybierani poprzez bezpośrednie lub pośrednie relacje, które mają z daną notowaną spółką bądź z akcjonariuszem większościowym lub w związku z zaangażowaniem w danej dziedzinie biznesu. Żadna spółka nie wybiera bowiem swoich dyrektorów bez namysłu. Ponadto chińska kultura jest oparta na ogólnej harmonii i wzajemnej pomocy, stąd problem *guanxi* może często prowadzić do konfliktu interesów. Chińskie przysłowie mówi bowiem: „Jeśli pijesz wodę, to pamiętasz o osobie, która wykopała studnię.”¹⁸ Ostatnia regulacja Kodeksu, o której chciałbym w tym miejscu wspomnieć to obowiązki informacyjne spółek notowanych. Na spółki te został nałożony wymóg udostępniania akcjonariuszom i interesariuszom wszystkich informacji ważnych dla podjęcia istotnych decyzji. Ponadto spółki muszą również informować o stanie ładu korporacyjnego, a zwłaszcza o: członkach oraz strukturze zarządu i rady nadzorczej, o działaniach niezależnych dyrektorów, organizacji i pracy wyspecjalizowanych komitetów, różnicach między stanem ładu korporacyjnego w spółce a Kodeksem, oraz o przyszłych planach dotyczących ładu korporacyjnego.

Katalog źródeł prawa jest jednak zdecydowanie bardziej skomplikowany. Akty prawne, o których należy wspomnieć, to m. in. *Law on Sino-Foreign Equity Joint Ventures*, *Law on Wholly Foreign-Owned Enterprises*, *Sino-Foreign Cooperative Joint Ventures*, Ustawa o bieglących rewidentach, Prawo audytowe, Ustawa o Ludowym Banku Chin, Ustawa o bankach komercyjnych, czy Ustawa o papierach wartościowych. Za tworzenie nowych aktów prawnych oraz stosownych regulacji odpowiedzialne są organy regulacyjne: CSRC, Ministerstwo Finansów, czy Ludowy Bank Chin. Jednak liczba regulatorów, ich kompetencje oraz prawo przez nie tworzone ciągle się zmienia, zwłaszcza jeśli chodzi o sektor giełdowy i bankowy. Często organy te tworzą prawo, ale nie mają środków, aby je egzekwować. Problem chińskiego systemu prawnego nie polega na braku prawa, którego w wielu przypadkach jest zbyt wiele, ale na tym, że często jest ono niejasne i niejednoznaczne, a organy regulacyjne nie mają środków, aby to prawo skutecznie implementować i wprowadzić w życie.¹⁹

---

¹⁸ Huiying Wu, Chris Patel (ed.), *Adoption of Anglo-american Models of Corporate Governance and Financial Reporting in China (Studies in Managerial and Financial Accounting)*, Vol. 29, 2015, str. 172.

¹⁹ Julian Roche, *Corporate governance in Asia.*, Nowy Jork 2005, str. 44.

4. Podsumowanie

Chińska gospodarka i prawo nią rządzące nigdy nie będą identyczne z tymi, które znamy w państwach zachodnich. Wynika to z innego systemu politycznego, historii oraz wartości wyznawanych przez społeczeństwo. Chińska gospodarka rynkowa opiera się bowiem na trzech, ideologiach: politycznej ideologii marksistowsko-leninowskiej, rynku, na którym istotną rolę w kontroli sektorów strategicznych odgrywają przedsiębiorstwa państwowe, oraz myśli konfucjańskiej określającej strukturę wewnętrzne spółek.²⁰ Wydawałoby się, że ten zbiór nie pozwoli Chinom na nawiązanie równej walki z największymi gospodarkami. Nie można jednak pozostać obojętnym na rozwój jaki osiągnęły Chiny w ciągu ostatnich 30 lat. Bez stworzenia, czy późniejszej liberalizacji prawa gospodarczego, obecny poziom chińskiej ekonomii nie byłby możliwy do osiągnięcia. W 2010 roku Chiny strąciły Japonię z drugiego miejsca w rankingu największych gospodarek świata.²¹ W 2014 roku na liście Fortune Global 500 w rankingu dochodów spółek, 95 stanowiły spółki chińskie.²² Natomiast obecnie liczba ta wynosi już 109 i niewiele brakuje, aby stała w najbliższym czasie większa od liczby spółek amerykańskich (obecnie 133).

Przed chińską gospodarką stoi jeszcze wiele wyzwań związanych z organizacją ładu gospodarczego. Podstawowe postulaty kręgów przedsiębiorców kierowane do chińskiego rządu to m. in. zmniejszenie wpływu organów rządowych na rynek giełdowy i na niektóre sektory gospodarki, poluznienie powiązań między przedsiębiorstwami państwowymi a rządem poprzez stopniową prywatyzację, klaryfikacja niektórych ogólnych przepisów prawa, zwiększenie dostępu do niektórych sektorów biznesu (również dla kapitału zagranicznego), czy zwiększenie obowiązków informacyjnych spółek notowanych. Ponadto należy zapewnić środki wymagane do implementacji nowych przepisów, aby nie istniały one tylko w teorii, a stały się istotnym elementem chińskiej gospodarki. Wszystkie te kroki doprowadzą do podwyższenia standardów ładu korporacyjnego oraz wykształcenia się wyższej kultury biznesu, na których każdej gospodarce zależy.

---

²⁰ Razeen Sappideen, *Corporate Governance with Chinese Characteristics: The Case of State Owned Enterprises* w: *Frontiers of Law in China*, Vol. 12, Nr 1, 2017, <http://doi.org/10.3868/so50-006-017-0006-7>, str. 111, [dostęp:15.05.2018].

²¹ Huiying Wu, Chris Patel (ed.), *Adoption of Anglo-american Models of Corporate Governance and Financial Reporting in China (Studies in Managerial and Financial Accounting)*, Vol. 29, 2015, str. 118.

²² Razeen Sappideen, *Corporate Governance with Chinese Characteristics: The Case of State Owned Enterprises*, [w:] *Frontiers of Law in China*, Vol. 12, Nr 1, 2017, <http://doi.org/10.3868/so50-006-017-0006-7>, str. 91, [dostęp:15.05.2018].

Conclusion

Aim of this was to present the development of corporate governance in China. In the last 30 years China experienced huge transformation. It is still country, which market economy is based on three principles: Marxism-Leninism political ideology, position of State-owned Enterprises and Confucian ideology that describes interpersonal relations. However, its economy developed rapidly towards the greatest economies in the world. In 2010 China placed just behind United States in terms of size of economy. There are still many challenges for Chinese regulators and legislators in terms of improvement of corporate governance: diminishing of the political influence in enterprises, privatization, clarification of legal provisions, transparency and information disclosure (especially in listed companies). All of those steps will lead to development of economy and improve the culture of business in China.

Bibliografia

Literatura

- Goetzmann, William, Köll, Elisabeth, *The History of Corporate Ownership in China State Patronage, Company Legislation, and the Issue of Control*, [w:] *A History of Corporate Governance around the World: Family Business Groups to Professional Managers*, Chicago 2005
- Kang, Yong, Shi, Lu, Brown D. Elizabeth, *Chinese Corporate Governance History and Institutional Framework*, A Rand Institute for Civil Justice Center 2008, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/technical_reports/2008/RAND_TR618.pdf, [dostęp:15.05.2018]
- Liu, Sun, "Ownership structure and analysts' forecast properties: a study of Chinese listed firms", [w:] *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol. 16 Nr 1, 2016, <https://doi.org/10.1108/CG-02-2015-0018>, [dostęp:15.05.2018]
- OECD, *Corporate Governance of Listed Companies in China: Self-Assessment by the China Securities Regulatory Commission*, OECD Publishing, 2011, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264119208-en>, [dostęp:15.05.2018]
- Pisacane, Giovanni, *Corporate Governance in China. The Structure and Management of Foreign-Invested Enterprises Under Chinese Law*, Singapur 2017
- Roche, Julian, *Corporate governance in Asia*, Nowy Jork 2005
- Sabbaghi, Omid, "Corporate governance in China: a review", [w:] *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol. 16 Nr 5, 2016, <https://doi.org/10.1108/CG-12-2015-0162>, [dostęp:15.05.2018]

- Sappideen, Razeen, *Corporate Governance with Chinese Characteristics: The Case of State Owned Enterprises*, [w:] *Frontiers of Law in China*, Vol. 12, Nr 1, 2017, <http://doi.org/10.3868/so50-006-017-0006-7>, [dostęp:15.05.2018]
- Wang, Zhaofeng, *Corporate Governance Under State Control: The Chinese Experience*, [w:] *Theoretical Inquiries in Law*, Vol. 13 Nr 2, 2012, <https://doi.org/10.1515/1565-3404.1302>, [dostęp:15.05.2018]
- Wu, Huiying, Patel, Chris (ed.), *Adoption of Anglo-american Models of Corporate Governance and Financial Reporting in China (Studies in Managerial and Financial Accounting)*, Vol. 29 Nr 2015
- Xi, Chao, *Corporate governance and legal reform in China*, Londyn 2009
- Źródła prawa
- Company Law*, uchwalone 29 grudnia 1993 roku, http://www.fdi.gov.cn/1800000121_39_4814_0_7.html, [dostęp:15.05.2018]
- Code of Corporate Governance for Listed Companies in China*, wydany 7 stycznia 2001 roku, http://www.ecgi.org/codes/documents/code_en.pdf, [dostęp:15.05.2018]

Streszczenie

Niniejszy artykuł ma na celu przybliżenie tematyki ładu korporacyjnego w Chińskiej Republice Ludowej. Ze względu na ciągły rozwój chińskiej gospodarki i jej rosnące znaczenie w świecie, znajomość podstaw ładu korporacyjnego jest dla sektora prawa i biznesu wiedzą podstawową. Mogłoby się wydawać, że w państwie komunistycznym pojęcia takie jak ład korporacyjny czy wolny rynek, pozostaną pojęciami pustymi, jednak zostały one przyjęte w specyficznej formie. Aby dobrze zrozumieć charakter ładu korporacyjnego w Chinach, zostanie przybliżony jego historyczny rozwój. Zostaną również przedstawione cechy „ładu korporacyjnego z chińskimi elementami”. Chińskie ustawodawstwo cechuje się dużym skomplikowaniem zarówno aktów prawnych, jak i samych przepisów. Z tego powodu przeprowadzona zostanie analiza źródeł prawa poświęconych prawu gospodarczemu w Chinach, ze szczególnym uwzględnieniem *Company Law* oraz Kodeksu ładu korporacyjnego dla spółek notowanych. W części końcowej zawarte zostaną oceny ostatnich działań chińskiego rządu oraz zostaną nakreślone kwestie, które jeszcze muszą zostać rozwiązane.

SŁOWA KLUCZOWE: Chińska Republika Ludowe, State-owned enterprises, prawo spółek, ład korporacyjny

Summary

Aim of present article is to analyze the topic of corporate governance in People's Republic of China. Due to constant development and improvement of Chinese economy and its growing influence in the world, knowledge of the basics of corporate governance is for banking and legal sector crucial. It might seem, that in communist country, terms

like corporate governance, free market would remain only empty concepts, but as a matter of fact, they have been implemented in specific form. Historical development of corporate governance will be provided, in order to understand the features of it in China. Attributes of “corporate governance with Chinese characteristics” will be presented. Moreover, Chinese legislation is known for complicatedness of its legal acts and provisions. Because of that, analysis of those legal acts will be carried out with special consideration of *Company Law* and Code of Corporate Governance for listed companies. In the last part, thoughts on acts of Chinese government and further problems and aspects that need to be solved, will be presented.

KEYWORDS: People’s Republic of China, State-owned enterprises, company law, corporate governance

Autor

Jakub Niemiec – student prawa na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Ukończył Szkołę Prawa Amerykańskiego przy Uniwersytecie Jagiellońskim oraz przebywał w charakterze *visiting student* na China University of Political Science and Law w Pekinie oraz *exchange student* na Hankuk University of Foreign Studies w Seulu. Autor interesuje się prawem spółek ze szczególnym uwzględnieniem ustawodawstwa Chińskiej Republiki Ludowej i Republiki Korei.